

rijksuniversiteit
groningen

Biografie Instituut

INDONG

Psychologie
ARCHIEF EN DOCUMENTATIECENTRUM
Pedagogie
NEDERLANDSE GEDRAGSWETENSCHAPPEN
Onderwijskunde

nationaal
onderwijs
museum

Biografie & Pedagogie

18 & 19 november 2010

Onderwijsmuseum Rotterdam

Biografie & Pedagogie

De hedendaagse discussie over de status van het onderwijzersberoep gaat terug tot in de negentiende eeuw. Het geijkte beeld van de (hoofd)onderwijzer – het ging hier altijd om mannen – als een van de dorpsnotabelen blijkt niet te kloppen: al vanaf het begin, toen er gerenommeerde opleidingen ontstonden en de beroepsgroep zich sterk professionaliseerde, vonden onderwijzers dat ze wat status en salaris betreft niet genoeg waardering kregen. Was het eindstation van een carrière een onderwijzerspost in een stad of in de provincie, dan werd dit door de persoon in kwestie niet zelden beschouwd als een mislukking. De kwekelingenopleiding was daarom voor velen een opstap naar een ander, maatschappelijk meer gewaardeerd beroep, zoals journalist, schrijver, leraar in het middelbaar onderwijs, hoge ambtenaar en zelfs politicus.

De invloed van onderwijzers en pedagogen op het maatschappelijke leven in de negentiende en de twintigste eeuw was niet gering. Oud-onderwijzer Theo Thijssen (1879-1943) bijvoorbeeld ontpopte zich als literator, vakbonds lid en later ook als SDAP-politicus in de Amsterdamse gemeenteraad en de landelijke politiek. Gezien zijn afkomst, hij werd geboren in een arm schoenmakersgezin in de Jordaan, is het niet vanzelfsprekend dat Thijssen onderwijzer werd en uitgroeide tot een landelijk bekend politicus. Dat hij op de maatschappelijke ladder omhoog kon klimmen, lag aan het feit dat hij, de talentvolle maar in wezen kansloze jongen uit een lagere klasse, met een rijksbeurs werd toegelaten op de bekende Haarlemse Rijkskweekschool voor Onderwijzers. Thijssen was geen uitzondering. Het onderwijzersberoep was de manier om hoger op te komen.

Theo Thijssen, de socialistische onderwijzer, maar ook protestants-christelijke, rooms-katholieke en liberale onderwijzers en pedagogen die eenzelfde weg aflegden, hadden maatschappelijke idealen die ze wilden verwezenlijken. Wat is de invloed van de afkomst op de latere loopbaan geweest? Welke rol speelden ideologie en religie in deze carrière?

Tijdens het congres *Biografie & Pedagogie* staat de invloed van afkomst en persoonlijkheid van onderwijzers en pedagogen op het maatschappelijk leven centraal.

Programma

donderdag 18 november

Dagvoorzitter: Hans Renders

- 11.00 Inschrijving & Ontvangst met koffie
- 11.30-11.45 Welkomstwoord
Tijs van Ruiten, directeur Onderwijsmuseum
- 11.45-12.15 Naar een samenleving van personen - onderwijs als
vorming van vormgevers
Erik Borgman
- 12.15-12.45 Piet Prins als pedagoog
Herman Veenhof
- Lunch
- 13.45-14.15 Theo Thijssens Jordanese jeugd
Peter-Paul de Baar
- 14.15-14.45 'Uit het Germanentijdperk van mijn levensgeschiedenis'
Jacques Dane
- 14.45-15.15 Onderwijsvernieuwer worden
Hans-Jan Kuipers
- Koffie & Thee
- 15.45-16.15 Pioneers in het kindbeschermsrecht
Ingrid van der Bij
- 16.15-16.30 Stellingen & Discussie

Borrel

Lezingen 18 november

Erik Borgman

Naar een samenleving van personen - onderwijs als vorming van vormgevers

Onderwijs rust jongeren toe voor de kennissamenleving van de toekomst. Daarom domineert in de discussie over onderwijs de vraag wat zij moeten weten en kunnen om in staat te zijn te doen wat later van ze verwacht zal worden. Maar zo dreigt het belangrijkste buiten beeld te raken. De samenleving ontstaat, bestaat en bestaat voort doordat mensen haar vormgeven, steeds weer. Hierbij maken zij gebruik van hun kennis van de wereld, die zij voortdurend bijstellen. Niet het bezit van juiste kennis is daarom voorwaarde voor goed maatschappelijk functioneren, maar het vermogen dergelijke kennis op te doen, er vanuit te handelen en bij te stellen. Dat is tegelijkertijd vormgeven van onszelf en vormgeven van de maatschappij. Wat betekent het om over onderwijs na te denken als over de vorming van vormgevers en van de samenleving?

Herman Veenhof

Piet Prins als pedagoog

Ontwikkeling en opvoeding in de levensloop, gezinsverhoudingen en jeugdboeken van journalist, politicus en volksopvoeder Pieter Jongeling (1909-1985) staat in dit referaat centraal. Voor Piet Prins, schrijversnaam van Pieter Jongeling, was opvoeding naar christelijke normen en waarden een beoogd bijproduct van zijn jeugdboeken. De didactische boodschap mocht het verhaal en de jongenshumor niet overschaduwen, vond hij. Maar zijn critici vonden dat zulks nu juist wel het geval was. Jongeling was een representant van 'kleine luyden' die zich hadden losgemaakt van de Nederlands-hervormde kerk, aan autodidactiek deden, zelf schreven en publiceerden, maar nog geen plaats veroverden in een academische omgeving. Jongeling werd gevoed uit eigen bron: Bijbelse normen, waarden en geschiedenis; de protestantse, geromantiseerde versie van de vaderlandse geschiedenis, de gereformeerde jongelingsvereniging en de ARP. Jongeling was onderwijzer en werd volksopvoeder, in de omgeving van zijn omvangrijke gezin, in zijn (deels gebundelde) krantenartikelen, in zijn politieke loopbaan en in zijn tientallen jeugdboeken. Vanaf 1948 tot 1974 was hij hoofdredacteur van het *Gereformeerd Gezinsblad/Nederlands Dagblad* en van 1963 tot 1977 lid van de Tweede Kamer voor het Gereformeerd Politiek Verbond (GPV).

Lezingen 18 november

Peter-Paul de Baar

Theo Thijssens Jordanese jeugd

Theo Thijssen (1879-1943) groeide op in de Jordaan. Voor die herkomst schaamde hij zich in zijn *In de ochtend van het leven* (1941), zijn jeugdherinneringen. Zijn vader had er een schoenmakerijtje. Het gezin maakte een dramatische terugval toen vader tuberculose kreeg en daaraan overleed. Zijn weduwe begon een kruidenierszaakje, waarmee ze zichzelf en haar zes kinderen met veel moeite ‘netjes’ onderhield. Dat de intelligente Thijssen als oudste kind toch de gelegenheid kreeg zich nog enkele jaren te onttrekken aan de rol van medekostwinner en de kans kreeg een onderwijzersopleiding te volgen, dankte hij aan de opofferingsgezindheid van zijn moeder, die hem zolang ‘afstond’. Zijn onderwijzer stimuleerde hem ‘door te leren’, wat weer mogelijk werd gemaakt door de beschikbaarheid van rijksbeurzen voor veelbelovende leerlingen. Uiteindelijk kwam Thijssen prima terecht. Hij werd onderwijzer, was bezoldigd bestuurder van de Bond van Nederlandse Onderwijzers en in zijn vrije tijd een gewaardeerd literator. Via de vakbeweging werd hij ook gemeenteraadslid van Amsterdam en lid van de Tweede Kamer voor de SDAP.

Jacques Dane

‘Uit het Germanentijdperk van mijn levensgeschiedenis’

Lessen voorbereiden, vergaderen, schriftjes corrigeren – ’s middags na schooltijd heeft een leerkracht genoeg te doen. In het verleden waren er onderwijzers die naast hun dagelijkse beslommeringen tijd over hadden om kinderboeken en schoolmethoden te schrijven en zelfs over pedagogiek en didactiek te publiceren. Twee succesvolle schrijvende schoolmeesters waren Jan Ligthart (1859-1916) en W. G. van de Hulst (1897-1963). Ze waren invloedrijke pedagogen, die tot over de landsgrens bekendheid genoten: Ligthart als reformpedagoog en Van de Hulst als protestants-christelijk school- en kinderboekenschrijver. Met *Jeugdherinneringen* (1913) schreef Ligthart een autobiografie waarin hij op bijna romantische wijze vertelt over de opvoeders uit zijn kinder- en jeugdtijd. In *Herinneringen van een schoolmeester* (1943) beschreef Van de Hulst zijn weg naar het schoolmeesterschap. Zagen zij, terugblikkend op het ‘Germanentijdperk’ van hun levensgeschiedenis – zoals Ligthart poëtisch zijn kinder- en jeugdtijd typeerde – personen en gebeurtenissen die van invloed waren op hun latere schoolmeestersloopbaan en opvoedkundige ideeën?

Lezingen 18 november

Hans-Jan Kuipers

Onderwijsvernieuwer worden

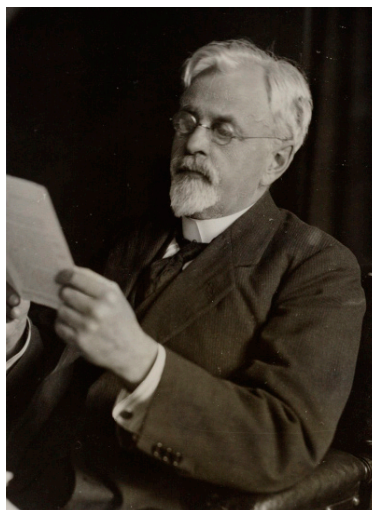
Kees Boeke (1884-1966) is een icoon van onze onderwijsvernieuwing. Dat illustreert de buste die Mari Andriessen van hem maakte. Vanaf 1925 gaf Boeke de instelling vorm, die bekend werd als De Werkplaats. De kenmerken daarvan roepen de vraag op hoe een leraarszoon uit Alkmaar de capaciteiten en disposities van onderwijsvernieuwer gevormd heeft. Bij het behandelen van die vraag passeert eerst de doopsgezinde familie van Boeke de revue en dan zijn ingenieursopleiding. Als omslagpunt in zijn levensloop komt zijn verblijf in Engeland aan bod, waar hij van 1909 tot 1918 optrad in een activistisch en pacifistisch quakermilieu. In die kringen ontmoette hij zijn echtgenote Beatrice Cadbury en maakte hij kennis met de activiteiten van cacao-fabrikant Cadbury. Na zijn uitwijzing uit Groot-Brittannië leidde het gebruik van de quakerbagage in christen-anarchistische splintergroepjes tot het vernieuwingswerk waar Boeke naam mee maakte.

Ingrid van der Bij

Pioneers in het kindbeschermsrecht

Het kinderrechterschap stond laag in aanzien onder rechters, maar sommige kinderrechters waren juist zeer gedreven. Dat gold zeker voor G.T.J. de Jongh (1861-1949), die in 1922 op eenenzestigjarige leeftijd nog kinderrechter werd in Amsterdam. Zijn eigengereide werkwijze bracht hem in botsing met ambtsgenoten, maar creëerde eveneens jurisprudentie waar alle kinderrechters profijt van hadden. Hij bedacht veel praktische oplossingen voor kinderen en jeugdigen, zoals tehuisen voor werkende jongeren. Jhr. Willem Wolter Feith (1889-1973) was direct bereid op te treden als kinderrechter toen hij in 1925 aantrad als rechter in het arrondissement Groningen. Hij ging persoonlijk op zoek naar gezinsvoogden en zocht passende oplossingen voor problemen van kinderen. Onder de gedreven pioniers van het kindbeschermsrecht moet ook de Rotterdamse kinderrechter Hendrik de Bie (1879-1955) worden gerekend, die goed bekend was met de wereld van de kindbescherming.

Programma

vrijdag 19 november

Dagvoorzitter: Hans Renders

- 11.00 Ontvangst met koffie
- 11.30-11.45 Welkomstwoord
- 11.45-12.15 Van melkjongetje tot onderwijsvernieuwer
Casper Kirkels
- 12.15-12.45 Onderwijs, wederopbouw en vernieuwing in de
periode 1946-1966
Ferdinand Mertens
- Lunch
- 13.45-14.15 Beweging maakt levend.
W.J. Bladergroen, hoogleraar orthopedagogiek
Mineke van Essen
- 14.15-14.45 Idolen van hun voetstuk.
De Werdegang van de Utrechtse School
Jaap Bos
- Koffie & Thee
- 15.15-15.45 Ontplooiing van de arbeidersjeugd
Hilda Amsing
- 15.45-16.15 Slotbeschouwing
- Borrel

Lezingen 19 november

Casper Kirkels

Van melkjongetje tot onderwijsvernieuwer

Toen Gerrit Bolkestein in 1939 namens de Vrijzinnig-Democratische Bond (VDB) minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werd in het tweede kabinet De Geer, was hij al twee jaar met pensioen en kon hij terugkijken op een succesvolle loopbaan in het onderwijs, waarin hij van kwekeling was opgeklommen tot inspecteur. De Duitse inval en het daaropvolgende uitwijken naar Londen beletten Bolkestein zijn vernieuwende denkbeelden over onderwijs in beleid om te zetten. Na de bevrijding kon hij als adviseur van zijn opvolgers alsnog een niet geringe bijdrage leveren aan de door hem zo vurig bepleite onderwijsvernieuwing. Tot op de dag van vandaag wordt het denken over onderwijs beïnvloed door de principes van zelfstandigheid, individualisering en karaktervorming die Bolkestein al in de eerste helft van de twintigste eeuw uitdroeg. In deze bijdrage zal de vraag centraal staan hoe Bolkesteins particuliere leven, zijn onderwijscarrière en de Londense ballingschap van invloed zijn geweest op zijn opvattingen over het onderwijs.

Ferdinand Mertens

Onderwijs, wederopbouw en vernieuwing in de periode 1946-1966

Toen Max Goote (1900-1991) in 1946 bij het ministerie van Onderwijs ging werken, stond Nederland aan het begin van de naoorlogse wederopbouw en industrialisatie. Hij greep, als hoofd en later als inspecteur-generaal van het nijverheidsonderwijs, deze historische constellatie aan om het beroepsonderwijs te veranderen en te profileren. In deze periode was niet alleen sprake van een sterke kwantitatieve groei van het beroepsonderwijs, maar ook van belangrijke structurele veranderingen, zoals de oprichting van de Uitgebreid Technische School. Goote ontwikkelde een consistente pedagogische visie, waarin het beroepsonderwijs niet slechts opleidde voor een beroep, maar waarin ook aandacht was voor culturele en maatschappelijke vorming. In zijn opvatting stond de leerling centraal en diende de school geen beroepsopleiding te geven, maar de beroepsvoorbereiding te dienen. De persoonlijke invloed van Goote op deze ontwikkelingen was groot.

Lezingen 19 november

Mineke van Essen

Beweging maakt levend

W.J. Bladergroen (1908-1983), hoogleraar orthopedagogiek

Op 18-jarige leeftijd nam de Amsterdamse gymnasiaste Mien Bladergroen een beslissing die haar verdere leven bepaalde: ze zou gymnastieklerares worden. Haar fascinatie voor beweging voerde haar in de jaren dertig naar zowel de vrije jeugdbeweging en Kees Boeke's onderwijsvernieuwing als naar de studie psychologie en de filosoof Bergson. In 1938, bij de behandeling van een 28-jarige vrouw, beleefde ze haar serendipitaire moment: ze zag het verband tussen motoriek en denken. Zo ontstond haar 'kroonjuweel': achterstand in de motorische en ruimtelijke ontwikkeling leidt tot (leer)stoornissen; als het kind deze ontwikkeling alsnog doormaakt, verdwijnen de stoornissen en stijgt het IQ. Bewegen was voor alle kinderen dus van levensbelang. Haar pleidooien voor het vrije, spelende kind stempelden haar tot het Nederlandse boegbeeld van de 'eeuw van het kind'. Maar haar kroonjuweel was ook een valkuil, die haar blind maakte voor andere theorieën. Daardoor werden haar merites onvoldoende erkend en is ze al tijdens haar leven verguisd.

Jaap Bos

Idolen van hun voetstuk.

De Werdegang van de Utrechtse School

De sociale wetenschappen in Utrecht in de jaren vijftig werden gedomineerd door een los-vast verband van lieden die de geschiedenis zijn ingegaan als de 'Utrechtse School'. Belangrijke vertegenwoordigers waren Buytendijk, Langeveld, Van Lennep, Rümke en Van den Berg, die zich verenigd wisten door een uitgesproken afkeer van de opkomende empirisch-analytische wending in de wetenschappen en als alternatief een fenomenologisch-antropologische benadering presenteerden die behalve beschouwend ook sterk normatief om niet te zeggen moraliserend was. De Utrechtse School overleefde de jaren zestig niet. Belangrijke leerlingen als Linschoten en Kouwer vielen na enkele jaren van hun geloof. *Idolen van de psycholoog* is een generatiemarkierend boek genoemd, het bleek niet alleen 'bekering', maar voornamelijk een afrekening van de leerling met zijn leermeesters Buytendijk en – vooral – Langeveld. In deze lezing wordt de verstrengeling van de verschillende persoonlijke en wetenschappelijke motieven in *Idolen* ontrafeld en antwoord gegeven op de vraag waarom het zo'n persoonlijk boek moest zijn en waarom de eerste generatie fenomenologen er geen antwoord op kon geven.

Lezingen 19 november

Hilda Amsing

Ontplooiing van de arbeidersjeugd

Leon van Gelder (1913-1981) is bekend als voorvechter van de Middenschool. Dit onderwijsvernieuwingsexperiment uit de jaren zeventig wilde kinderen gelijke kansen geven. Van Gelders inkleuring ervan was op socialistische leest geschoeid. Hij beoogde een einde te maken aan het in zijn ogen elitaire Nederlandse onderwijsstelsel. De Middenschool was gericht op geestelijke, sociale en culturele ontplooiing, een type vorming dat hij zelf had genoten. Afkomstig uit het joodse arbeidersmilieu was hij actief betrokken geweest bij de Arbeiders Jeugd Centrale (AJC). Deze socialistische jeugdbeweging had zich als taak gesteld de arbeidersjeugd in cultureel opzicht te ontplooien. Aan de hand van interviews die in de jaren tachtig zijn gehouden met naasten van Van Gelder en enkele documenten uit het archief van de AJC wordt een beeld geschetst van de betrokkenheid van Van Gelder bij de AJC. Hiermee wordt een nieuw licht geworpen op Van Gelders bemoeienis met de Middenschool.

Dansen rond de meiboom, Paasheuvel, omstreeks 1934.

Sprekers

Dr. Hilda Amsing is als historisch pedagoog werkzaam bij de afdelingen Pedagogiek en Onderwijs van de Rijksuniversiteit Groningen. Ze houdt zich onder meer bezig met onderwijsvernieuwing in de jaren vijftig, zestig en zeventig van de twintigste eeuw. Zo publiceerde zij recentelijk: samen met Linda Greveling, 'Middenschool in de krant. Beeldvorming van de maatschappelijke betekenis van de middenschool in landelijke dagbladen, 1969-1979'. In: Stefan Ramaekers, Thomas Storme, Pieter Verstraete & Joris Vlieghe (red.). *De publieke betekenis van pedagogisch denken en handelen. Bijdragen aan de Veertiende Landelijke Pedagogendag*, Amsterdam 2010.

Drs. Peter-Paul de Baar is historicus en journalist. Hij is hoofdredacteur van het maandblad *Ons Amsterdam*. Hij is mede-oprichter en bestuurslid van het Theo Thijssen Museum in Amsterdam, co-auteur van het wandelboek *Het Amsterdam van Theo Thijssen* (1988, vierde druk 2006) en medebezorger van Thijssens verzameld werk (1993-1999). In zijn vrije tijd werkte hij aan een biografie van Theo Thijssen.

Drs. Ingrid van der Bij verbleef na haar middelbare school een jaar in de Verenigde Staten. Aan de Universiteit Utrecht voltooide zij de opleiding Historische en Wijsgerige Pedagogische Wetenschappen. Daarna was zij als assistent in opleiding verbonden aan de vakgroep Algemene Pedagogische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. Haar onderzoek richtte zich op de rol van de kinderrechter bij ondertoezichtstelling in de periode 1922-1995. Zij is mede-auteur van *Honderd jaar kindbescherming* (2006). Momenteel werkt zij als coördinator van de stichting Archief en Documentatiecentrum Nederlandse Gedragwetenschappen (ADNG). De stichting is een samenwerkingsverband van universiteiten, beroepsverenigingen en bedrijven die zich inzetten voor het behoud van psychologisch, pedagogisch en onderwijskundig wetenschappelijk erfgoed in Nederland.

W.W. Feith, 1889-1973

Sprekers

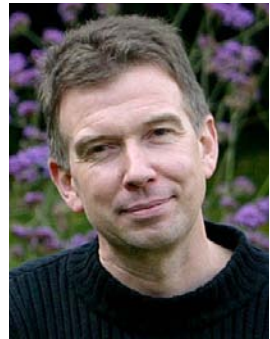
Dr. Jaap Bos is verbonden aan de afdeling Algemene Sociale Wetenschappen (ASW) van de Universiteit Utrecht. Hij is lid van het Utrechtse Descartes onderzoekscentrum en schrijft over wetenschapsgeschiedenis en marginaliteit. Eerdere publicaties van zijn hand zijn: *Een Eeuw Freud* (Boom, 2001), *Evart van Dieren* (AUP, 2008) en samen met Leendert Groenendijk *The Self-Marginalization of Wilhelm Stekel* (Springer, 2007). Een biografie van M.J. Langeveld is in voorbereiding en zal naar verwachting begin 2011 uitkomen.

Prof. dr. Erik Borgman is hoogleraar theologie van de religie, in het bijzonder het christendom, binnen de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit van Tilburg. Zijn onderzoeksspecialisme is de verhouding tussen religie en het publieke domein. In 2008 riep *Vrij Nederland* hem uit tot een van de twaalf meest innovatieve denkers van Nederland; lezers van *Trouw* riepen hem uit als een van drie meest inspirerende theologen.

Dr. Jacques Dane, historicus, promoveerde in 1996 aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), vakgroep Algemene Pedagogiek, op een onderzoek naar populaire leescultuur en opvoeding in protestants-christelijke gezinnen (1880-1940). Van 1997 tot 2007 was hij coördinator van het aan de RUG gevestigde Archief & Documentatiecentrum Nederlandse Psychologie. Van 1998-2001 verrichtte hij, samen met collega's van de universiteiten van Tilburg en Leuven, als postdoc onderzoek naar uitgeverijen van school- en kinderboeken met een levensbeschouwelijke achtergrond tussen 1880-2000. Sinds 2007 is hij werkzaam als coördinator collectie en onderzoek van het Nationaal Onderwijsmuseum te Rotterdam.

Sprekers

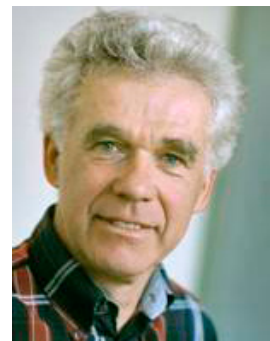
Prof. dr. Mineke van Essen is onderwijshistorica en emeritus hoogleraar Genderstudies in Opvoeding en Onderwijs aan de Rijksuniversiteit Groningen. Zij deed onderzoek naar de positie van meisjes en vrouwen in het onderwijs en naar de geschiedenis van de PABO. Sinds haar emeritaat in 2007 werkt ze aan een biografie van de Groningse hoogleraar Orthopedagogiek Wilhelmina J. Bladergroen (1908-1983). Recentelijk publiceerde zij onder meer: samen met Hilda Amsing, 'Champion in Coeducation: The Netherlands', in: J.C. Albisetti e.a. (ed.), *Girls' Secondary Education in the Western World. From the 18th to the 20th Century*, New York 2010.

Casper Kirkels MA MSc is sinds december 2009 werkzaam als promovendus bij de vakgroep Politieke Geschiedenis van de Radboud Universiteit Nijmegen. Het onderzoek is een samenwerkingsproject van Politieke Geschiedenis en het NIOD en richt zich op het transnationale repertoire van massabewegingen in het interbellum. Kirkels studeerde tussen 2002 en 2008 Geschiedenis in Nijmegen – specialisatie moderne politieke geschiedenis – waarbij hij zijn scriptie schreef over het partijleiderschap van Joop den Uyl. Als student-assistent bij het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG) van de Radboud Universiteit Nijmegen schreef hij een biografie van Gerrit Bolkestein. Daarnaast studeerde hij in Nijmegen tussen 2006 en 2010 Politicologie, een studie die hij afsloot met een scriptie over de rol van premiers.

Dr. Hans-Jan Kuipers is sinds 1998 docent aan Hogeschool INHolland. Hij studeerde pedagogiek en sociologie aan de Universiteit van Amsterdam en promoveerde in 1992 op *De wereld als werkplaats. Over de vorming van Kees Boeke en Beatrice Cadbury* (IISG/ Aksant). Van 1983 tot 2002 doceerde hij universitaire pedagogiek studenten in Amsterdam en Leiden. Van 1987 tot 2009 doceerde hij tevens aan het voormalige Nutsseminarium voor Pedagogiek (onderdeel van de Hogeschool van Amsterdam). Hij schreef *Pedagogiek voor professionele opvoeders* (Coutinho, tweede herziene editie 2008) en *Levensloopsociologie* (Coutinho).

Sprekers

Prof. dr. Ferdinand Mertens is lid van de Onderzoeksraad voor Veiligheid en hoogleraar aan de Technische Universiteit Delft. Voorheen onder meer werkzaam geweest als Inspecteur-Generaal van het Onderwijs (1996-2000) en als Inspecteur-Generaal van Verkeer en Waterstaat (2000-2005). Was eerder hoogleraar aan de Erasmus Universiteit en aanvaardde het ambt met de rede getiteld: *Vriendelijk converseren en krachtig optreden; over vakmanschap in de beleidsadvisering*, Rotterdam 1996. Zijn ambt aan de Technische Universiteit Delft aanvaardde hij met de rede *Toezicht in een polycentrische samenleving*, Delft 2006.

Prof. dr. Hans Renders is hoogleraar Geschiedenis en Theorie van de Biografie en directeur van het Biografie Instituut aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij promoveerde op een biografisch onderzoek: *Zo meen ik dat ook jij bent. Biografie van Jan Hanlo* (1998), zes jaar later verscheen *Wie weet slaag ik in de dood. Biografie van Jan Campert*. In 2004 publiceerde hij *Gevaarlijk drukwerk. Een vrije uitgeverij in oorlogstijd*. Ook was hij mederedacteur van *Inktpatronen. De Tweede Wereldoorlog en het boekbedrijf in Nederland en Vlaanderen* (2006). Vanaf 2004 is hij (mede)redacteur van een boekenreeks waarin de theorie van de biografie centraal staat; zo verschenen *Het leven van een doodsbbericht*, *Privé in de politieke biografie*, *Biografie & Psychologie*, *De Ondernemersbiografie*, *Tropenlevens en Onder Ingenieurs. Biografie & Techniek*.

Drs. Herman Veenhof, historicus, werkt sinds 1986 als journalist bij het *Nederlands Dagblad*. Hij publiceerde onder meer: *Zonder twijfel. Pieter Jongeling (1909-1985), als journalist, politicus en Prins* (2009), *Vrije vogels. De omgekeerde wereld van Elly en Rikkert Zuiderveld* (2006), *Nederland-Duitsland. Spiegel van twee culturen* (1997, als co-auteur), *Srebrenica: het oorlogsdagboek van Piet Hein Both* (1995) en *De rivier stroomt heen en terug* (1991, vanuit Cambodja, met Diny van Bruggen, kinderarts).

Aanmelden

De kosten van deelname bedragen €35 voor twee dagen (studenten €25), inclusief congresbundel (die zal verschijnen bij uitgeverij Boom)

Aanmelden kan door te mailen naar i.l.hengeveld@rug.nl en overmaking van het bedrag op rekeningnummer 97.85.93.197, t.n.v. Biografie Instituut.

ADNG Groningen
Grote Kruisstraat 2/1
9712 TS Groningen
www.adng.nl

Biografie Instituut
Rijksuniversiteit Groningen
Oude Kijk in 't Jatstraat 26
9712 EK Groningen
www.biografieinstituut.nl

Onderwijsmuseum
Nieuwemarkt 1^a
3011 HP Rotterdam
www.onderwijsmuseum.nl

Dit congres wordt financieel ondersteund door:

ADNG, Nationaal Onderwijsmuseum, RUG/OGWG, gemeente Rotterdam, Jurriaanse Stichting, Stichting Volkskracht